

Asia: VN/23400/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä työvoimapalveluiden uudelleen järjestämiseen liittyvien lakien, valmiuslain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta

1. Järjestämisvastuun siirtoon liittyvät muutokset

a) Näkemyksenne asiakastietojen käsittelyä, käyttöoikeuksia, tiedonsaantioikeuksia sekä työvoimaviranomaisen hankkimia lisäosia koskevan sääntelyn täsmentämisestä

(Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta: 112 §, 114 §, 120 §, 120 a § ja 125 §,

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta: 14 §,

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 6 ja 13 §:n muuttamisesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta):

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työvoimapalveluiden uudelleen järjestämiseen liittyvien lakien, valmiuslain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan pääosin 1.1.2025. Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 13 §:ään ehdotettu muutos tulisi kuitenkin voimaan mahdollisimman pian. Voimaantulolakiin ehdotetut muutokset tulisivat voimaan 1.8.2024 ja osa työttömyysturvalakiin ehdotetuista muutoksista ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin ehdotetut muutokset 1.9.2024.

Oulun kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä lakiuudistukseen.

Lausumme asiasta seuraavaa:

Oulun kaupunki kannattaa pääosin tässä kohdassa esitettyä hallituksen esityksen mukaisesti.

Hallituksen esityksen perusteluissa on viitattu järjestämislain 125 §:ään, jonka mukaan työvoimaviranomainen myöntäisi käyttöoikeudet valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen palveluksessaan oleville henkilöille. Esityksen mukaan asiakkuuksien siirrot työ- ja elinkeinotoimistoilta sekä kokeilukunnilta työvoimaviranomaisille tehtäisiin sähköisesti työvoimapalvelujen valtakunnallisissa tietojärjestelmäpalveluissa. Henkilötietojen käsittely ennen järjestämisvastuun siirtymistä on välttämätöntä tietojärjestelmäpalveluihin liittyvissä teknisissä valmisteluissa asiakastietojen hallinnointiin liittyvät valmistelut ja asiakastietojen siirrot huomioon ottaen.

Edellä mainitusta pidämme erityisen tärkeänä, että käyttöoikeudet asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen tulisi saada työllisyysalueiden käyttöön hyvissä ajoin ennen työvoimaviranomaisen tehtävien siirtoa kunnille 1.1.2025, jotta asiakassiirrot kunnille sekä henkilöstön perehdytys uuteen valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen onnistuisivat parhaalla mahdollisella aikataululla ja tavalla.

Käyttöoikeuden myöntämistä koskevaa sääntelyä täydennettäisiin myös siten, että työvoimapalveluiden järjestämisestä vastaava työvoimaviranomainen myöntäisi käyttöoikeuden kunnan tai kuntayhtymän palveluksessa olevalle. Muutos tarkoittaisi sitä, että järjestämisvastuussa oleva työvoimaviranomainen myöntäisi käyttöoikeuden myös työvoimaviranomaisen kanssa tehdyn sopimuksen perusteella tehtävää hoitavalle toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijalle.

Oulun kaupunki pitää edellä mainittua kannettavana, koska jatkossa järjestämisvastuussa oleva työvoimaviranomainen tulee toimimaan myös rekisterinpitäjänä.

Hallituksen esityksessä todetaan, että työvoimapalvelujen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen määrittelyä täsmennettäisiin toteamalla rajapintojen kehittäminen ja ylläpito tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaksi. Nykyisen sääntelyn mukaan tietojärjestelmäpalvelujen kehittäminen on toteutettava yhteistyössä työvoimaviranomaisten kanssa. Edellä mainittua täsmennettäisiin siten, että kehittäminen tapahtuisi kuitenkin käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa.

Viimeksi mainittua täsmennystä pidämme epätyytyttävänä, koska isossa kuvassa asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden kehittämien on KEHA-keskuksen vastuulla. Näemme riskinä, että tässä tapauksessa kuntien vastuulle tulee enenevissä määrin yhä enemmän kuluja tietojärjestelmien kehittämiseen liittyen, joiden hallintaan kunnat eivät voi itse suoraan vaikuttaa.

Muutoin Oulun kaupunki kannattaa Kuntaliiton kommentteja §:stä 120.

b) Näkemyksenne siirtävistä sopimuksista sekä tuki- ja korvauspäätöksistä

(Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta annetun lain muuttamisesta 10 ja 11 §):

Voimaansaattolain mukaan tukien ja korvausten maksaminen siirtyy työvoimaviranomaisille vuoden 2025 alusta lukien siitä riippumatta, että tuen tai korvauksen maksuperuste on syntynyt ennen järjestämisvastuun siirtymistä. Esityksessä ehdotetaan, että valtio korvaisi valtion talousarvion rajoissa kunnille erikseen siirtyvien päätösten perusteella kuntien maksettavaksi tulevat tuet ja korvaukset, jotka kohdistuvat järjestämisvastuun siirtoa edeltävään aikaan.

Oulun kaupunki korostaa, että valtion korvaus edellä mainitusta tulisi olla täysimääräinen silloin kuin korvaukset kohdistuvat järjestämisvastuun siirtoa edeltävään aikaan, vaikka niiden maksuajankohta siirtyisi vuodelle 2025. Tämä on käsityksemme mukaan perusteltua ja loogista koska työvoimaviranomaisten tehtävä siirtyvät kuntien vastuulle 1.1.2025. Tehtävien siirto kunnille aiheuttaa runsaasti muita kuluja, jotka jäävät pääosin kuntien vastuulle. VOS-rahoitus järjestämisvastuuseen alkaa vasta vuodesta 2025.

c) Näkemyksenne valtiolta kuntaan siirtynyttä henkilöstöä koskevaan muutosehdotukseen

(Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta annetun lain muuttamisesta 6 §):

Muutosehdotus on pääpiirteissään kannatettava. Tämä mahdollistaa henkilöstön siirrot tarpeen vaatiessa.

On kuitenkin huomioitava, että tämä ei kuitenkaan tuo irtisanomissuojaa henkilölle. Tämä antaa enemmänkin työllisyysalueen sisällä mahdollisuuden tarkastella henkilöstöresursseja, ja jos tulee tarpeita siirtää henkilöitä vuoden 2025 aikana kunnasta toiseen, henkilö säilyttää liikkeenluovutusuojan, eli siirtyminen toisen kunnan palvelukseen vanhana työntekijänä.

Oulun kaupunki pitää Jyväskylän kaupungin kommenttia kannatettava: Jyväskylän kaupunki kuitenkin ehdottaa säännöksen täydentämistä siten, että liikkeenluovutuksen periaatteet tulisivat koskemaan myös työllisyysalueiden välisiä henkilöstösiirtoja. Perusteluna työllisyysalueiden väliselle siirtomahdollisuudelle on maakunnallisesti keskitettävien palvelujen rakentaminen ja näiden tarkentuminen vuoden 2025 aikana.

“Poiketen siitä, mitä kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 4 §:ssä säädetään julkisesta hakumenettelystä, kunta tai kuntayhtymä voi ottaa palveluksessaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain voimaan tullessa olevan työsopimussuhteisen työntekijän vastaavaan virkasuhteeseen ilman julkista hakumenettelyä. Virkasuhteeseen ottaminen ilman julkista hakumenettelyä edellyttää, että henkilön palvelussuhde on jatkunut ilman keskeytystä mainitun lain voimaantulon jälkeen. Edellä mainitun poikkeuksen mukainen virkasuhteeseen ottaminen on mahdollista tehdä vuoden 2025 loppuun asti.”

Edellä mainittu mahdollistaa valtiolta siirtyneiden tai muiden kunnan palveluksessa olevien henkilöiden virkaan valinnan ilman julkista hakua, jos näin halutaan toimia.

d) Näkemyksenne muista järjestämisvastuun siirtoon liittyvistä ehdotuksista:

Ei muuta lausuttavaa.

2. Työnhakijan palveluprosessiin ehdotettavat muutokset

Näkemyksenne työnhakijan palveluprosessiin ehdotettavista muutoksista

(Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta 32 §, 33 §, 44 - 47§ ja vastaavat muutokset laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta 2 luvun 6 §, 3 luvun 3 - 6 §):

Työnhakukeskustelujen määrä, ajankohta ja laatu ovat edelleen liian tarkasti lain tasolla määriteltynä. Tämä näennäinen harkinnan lisääminen ei tuo sellaista joustoa, joka tosiasiasa vastaisi asiakkaan todellista palvelutarvetta. Lain esitöissä on perusteluna esitetty, että työnhakukeskustelujen sääntelystä ei voida luopua koska tietojärjestelmät eivät taivu muutokseen eikä POMA-mallista ole vielä riittävästi tutkimustietoa. Valtiontalouden tarkastusvirasto on tuoreessa tutkimuksessaan todennut, että POMA-malli ei Suomessa toimi, koska siihen ei voida osoittaa riittävästi resursseja (vrt. muut Pohjoismaat): ” Työnhakijan palveluprosessia koskevaa lainsäädäntöä ja ohjeistuksia pitää kehittää siten, että TE-palveluiden henkilöstöresurssit kohdentuvat nykyistä tehokkaammin asiakkaiden palvelutarpeiden mukaan”. Tätä mieltä ovat laajasti myös kuntakokeilualueet ja niissä toimivat virkamiehet kaikilla tasoilla. Lain tasolla määritettävästä haastatteluiden ym. suoritteiden määrästä tulee luopua ja asettaa tavoitteeksi asiakkaiden työhön pääsyn, mikä rahoitusmallin kautta jo tavoitteeksi on kuntiin nähden asetettukin.

3. Muut ehdotettavat muutokset

a) Näkemyksenne työttömyysturvalakiin sisältyvistä muutoksista:

Viittaamme tässä aikaisemmin 23.1.2024 lausumaamme työttömyysturvalakiin sisältyvistä muutoksista: <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=4a053b5f-2c56-4276-9d9e-5d2abab8c2a5>

b) Muut mahdolliset näkemyksenne esitysluonnoksesta:

Ei muuta lausuttavaa.

Kuosmanen Heli
Oulun kaupunki